

Predstava jubilejev umetniškega ustvarjanja
Boruta Verovška - 40 let
Klemena Koširja - 25 let

FRAN S. FINŽGAR

VERIČA

Ljudska igra ZA VSE SLOVENSKE ČASE
V TREH DEJANJH

režiser: Andrej STOJAN

Prešeren
Prešeren
Prešeren
200 let
1787-1842

[4]

IV. PREMIERA

SEZONA 2000/2001

FRAN SALEŠKI FINŽGAR

VERIGA

Ljudska igra v treh dejanjih za vse slovenske čase

Režija	Andrej STOJAN
Lektor	Jože LOGAR
Scenografija	Melita VOVK KLEMEN KOŠIR
Kostumografija	Melita VOVK
Glasbena oprema	Ivo MEŠA
Oblikovanje luči	Miha ŠEST

PRIMOŽ, ded	Jože SODJA
MARKO, njegov sin	KLEMEN KOŠIR
MINA, Markova žena	MATEJA FABJAN
MICKA, Markova hči	BRIŽITA HORVAT
ALENA, dekla pri Markovih	JASNA DŽOMBIČ
MEJAČ, Markov soсед	BORUT VEROVŠEK
LIZA, njegova žena	IRENA LESKOVŠEK
JANEZ, njegov sin	Lojze ROPRET
TOMAŽIN, kmet - soсед	HENRIK LUŽNIK
DRNOLEC, bajtar-soсед	Igor ŠKRJU
BOLTEŽAR, snubač	FRANCI ŽNIDARŠIČ
POŠTAR	Boštjan SMUKAVEC

PREMIERA 16. DECEMBRA 2000

Vodja predstave in ton
Šepetalka
Frizure in maska

garderoba
Scenska delavca
Scena izdelana v scenskem ateljeju GTČ

Kostumi izdelani v kostumskem ateljeju GTČ

KLEMEN VRABEC
KATJA KOBENTAR
ZORAN LEMAJIČ
NATAŠA ČEŠNIAK
DANIČA ŽEMLJA, MIRNESA ČATAK
BOJAN SLEVEC, KLEMEN DŽUKIČ
KLEMEN KOŠIR, KLEMEN VRABEC,
JANEZ GLAVIČ, HENRIK LUŽNIK,
BOJAN SLEVEC
DANIČA ŽEMLJA, MIRNESA ČATAK

PREDSTAVA IMA EN ODMOR - 20 minut - po drugem dejanju

POKROVITELJI PREMIERE

Still

PROVIN
vrhunska
vina

WIFI

POZDRAVLJENI, ZVESTI PRIJATELJI JESENIŠKEGA GLEDALIŠČA, PREŠERNA IN NJEGOVE DEDIŠČINE,

ljudje, kakor Prešeren, so mejniki v življenju naroda, časi budnosti so temelji spomina in zgodovine; po njih se meri življenje. Brez kulture bi ne bilo slovenske države. Sama kultura pa bi bila ena najbolj negotovih in dolgočasnih stvari na svetu, ko bi ne prejemala življenja gledališke umetnosti... kajti gledališka umetnost je sinteza večine lepih umetnosti in je zato še kako pomembno poslanstvo!

In če je Prešeren tako naš, bodimo tudi mi njegovi in če to ne gre, hodi-
mo k njemu večkrat in po resnici - k njegovi poeziji, k njegovi knjigi in
delom, ki so se oplajala iz njega. Ne berimo in ne glejmo jih kot
množične parade ali deklamacije in dekoracije za kongrese in
največkrat politična praznovanja, temveč v posvečeni pritajenosti
gledališke dvorane. Pesem ali predstava sta nam potrebni kakor zrak
in sonce ali kakor ljubezen. V nas je ponosna samozavest, da smo
narod s starimi in celo starodavnimi kulturnimi razsežnostmi - narod,
ki ve, da se veličina skriva tudi v majhnih stvareh .... Naveličali smo se
biti kapniki in zahtevamo svoj prostor pod soncem, ter pravico, da si v
njem sami krojimo usodo. Na takih razpotjih, kot je - na primer -
pravkar minula 200-letna obletnica Prešernovega rojstva, je modro
premisлити ne samo o tem, kam je iti, temveč tudi, od kod smo prišli. In
prav v ta razmišljanja nas usmerja Finžgarjeva Veriga. Sam Finžgar se
je oplajal s Prešernom, bil je eden njegovih gorečih častilcev in njegovi
osebni zavzetosti se imamo zahvaliti, da je Prešernova rojstna hiša last
naroda in njegova svetinja. Skozi Verigo zveni, kar nas Prešeren uči -
njegovo delo je že večkrat preživelo viharje jezne domačije in tudi
očetov razprtije. Prešeren nas uči tudi nečesa, česar Slovenci nimamo
dovolj: strpnosti in upoštevanja razlik. Smo pač kakor vsi narodi, kul-
turni in nekulturni, spoštovalci kulture in tudi taki, ki kulturo prezira-
jo. Če kje, je ravno v kulturi naš primankljaj vsaj tako velik, kakor v
gospodarstvu, saj se najraje jemlje kulturi in ljudem, ki delajo v njej.
Vendar neizpodbitno je, da morata človek in narod najprej vedeti, kdo
sta, šele nato lahko izbirata pot. Del teh iskanj in v pomoč njim je tudi
naša uprizoritev Finžgarjeve Verige, zrcalo grdemu med nami. Ne
vedeti, od kod si se vzel, pomeni skoraj isto, kakor ne vedeti, kam naj
se deneš. Zato ti preti nevarnost, da te drugi denejo tja, kjer ni tvoje
mesto in kjer tudi sam ne bi želel biti. Iskanje korenin, onih najstarejših
in najskritejših, ima potemtakem globji pomen za vsakega posameznika
in narod. Ali gre pri letošnjem praznovanju - in trpanju nič koliko

proslav na vseh nivojih - za prave obraze ali za maske, se bo moralo tako in tako razkriti, ko se bo - ne samo v parlamentu, ampak tudi v občinskih svetih vseh treh zgornjesavskih občin - spet govorilo o proračunskih postavkah za jeseniško gledališče in kulturo nasploh v tem prostoru.

Zapisano je v pranačelu vsega, stvari in posameznika: samo iz sebe, iz svojih korenin raseš in živiš. Zato z nočnojšnjo uprizoritvijo Gledališče Toneta Čufarja zajema iz Prešernove dediščine. Samo tako se lahko premaknemo v središče, kamor spadamo in kjer je naše mesto. Na to središčnost pa menda s tem Finžgarjevim delom - ki ga nobeno zaresno slovensko gledališče ni igralo že več kot 20 let - navdihnjenim s Prešernovo dediščino in v Prešernovem letu, ni bogokletno opozoriti. In se, vsakomur od nas, če se da in kolikor se da, tudi ravnati!

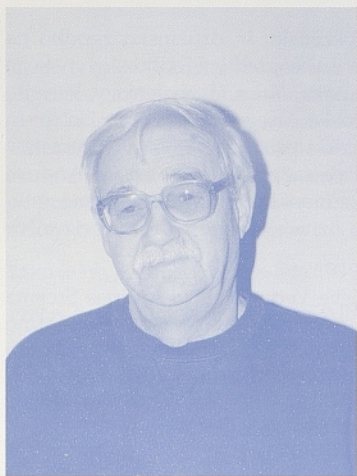
V znamenju teh misli Gledališče Toneta Čufarja na Jesenicah posveča nočnojšnjo uprizoritev Finžgarjeve Verige Prešernovemu duhu - brez napihnenih in pompoznih besed - samo naše delo je pred vami!

*Ansambel in kolektiv
Gledališča Toneta Čufarja Jesenice*

Jože Sodja, Jasna Džombič

BESEDA O REŽISERJU **ANDREJU STOJANU**

Režiser Andrej Stojan

Ta beseda ni mišljena kot leksikonska biografija, ampak se spogleduje z njegovim delom, zlasti pa z njegovim delom in režisersko pronicljivostjo v ustvarjanju Finžgarjeve Verige v jeseniškem gledališču. Zato čim manj statistike in številke iz njegovega življenja.

Njegovo bivanje najlepše ilustrira domislica, ki jo je povedal Andrej Stojan v pogovoru o svojem življenju: "Rodil sem se, umrl še nisem". Med tema dvema mejnikoma pa je razpeto silno ustvarjalno življenje. Andrej Stojan je, kot vsak pravi umetnik, skromen, nerad govori o sebi. Toda delo, ki ga je opravil v desetletjih

svojega umetniškega ustvarjanja, govori zanj in o njem. Velik del tega ustvarjanja je namenil tudi ljubiteljskemu gledališču, kjer je ustvaril vrsto zanimivih, privlačnih in predvsem uspešnih uprizoritev.

Andrej Stojan se je rodil v Celju, kjer se je tudi šolal. Kasneje, po štirih letih študija na ljubljanski igralski Akademiji, ga je pot vodila po mnogih slovenskih gledaliških hišah. Sodeloval je pri Odru 57. Režiral je v Celju, Mariboru, dve sezoni je bil umetniški vodja Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici. Leta pred nedavno upokojitvijo je delal kot režiser na RTV Slovenija. Za televizijo je posnel vrsto filmov in nadaljevank. V našem spominu so še vedno njegovi: Primož Trubar, General Maister, Oblaki so rudeči, Težave z neko generacijo, Vojaki ob koncu vojne in še mnogo drugih naslovov. Impozantne so številke njegovih režij, celovečernih TV iger in TV filmov, TV adaptacij literarnih tekstov, TV nadaljevank in TV serij, kar mu je prineslo tudi vrsto nagrad - med njimi Nagrado JRT za režijo in Zlato nagrado Metoda Badjura. Andrej Stojan ima za seboj več kot 30 režij v poklicnih gledaliških hišah.

To so dragocene izkušnje, ki jih je brez egoizma dajal s svojim delom jeseniškim igralkam in igralcem pri nastajanju Verige. Jeseniški gledališčniki ga sedaj poznajo kot prijetnega in duhovitega človeka, ki je našel stik z njimi in s svojo umirjenostjo, imenitno potrpežljivostjo in znanjem naredil njihovo delo pri študiju Verige prijetno in zanimivo, nesebično pa je z nami delil dobre in slabe trenutke.

O svojem režijskem konceptu bo v nadaljevanju spregovoril sam. Mi lahko ugotovljamo, da je režiser Andrej Stojan s svojim analitičnim in studioznim delom že v osebnih pripravah pred prvo vajo, uspel dramaturško okrepiti Verigo in odpihniti "folkloristični prah", ki se je nalepil na Verigo v dosedanjih uprizoritvah. Ob tej Stojanovi uprizoritvi Verige, ki odpira po dosedanjih vedenjih povsem novo interpretacijo Finžgarjeve govornice v ljudski igri na slovenskem odru, se da dovolj nazorno ugotoviti Stojanovo tenkoslušnost za prehod iz folk-

loristične govornice v zgovornost in prepoznavo bistva pri Finžgarju. Kritiki bodo verjetno lahko ugotovili, da je "Andrej Stojan tudi težko nalogo, poučno Finžgarjevo - dramaturško šibko - vsebino v formi klenega jezika posredovati v čim bolj naravni dikciji, dovolj uspešno rešil".

Z močnimi črtami je zmanjšal ljubezensko in družinsko zgodbo na potrebni minimum in s tem postavil v ospredje zgodbo slovenskega sindroma nevoščljivosti in pravdarstva. Tako je življenje v Verigi - razširjeno na prostor za vse slovenske čase - spregovorilo čisteje in neposredneje in ded Primož v jeseniški uprizoritvi na koncu preraste v svarilo in nakaže možnost ohladitve razgretih glav. Režija Andreja Stojana se je izogibala preglasnih zunanjih efektov in zanosne folkloristične deklamacije, ki je deloma označevala dosedanje uprizoritve Verige na slovenskih odrih.

Zato jeseniška uprizoritev Finžgarjeve Verige v režiji Andreja Stojana lahko izžareva neko presenetljivo preprosto, svojevrstno in s samo rahlo patino prevlečeno lepoto. Saj je ustvaril z jeseniškimi igralkami in igralci povsem izvirno, visoko individualizirano, z lirskih nadihom in s psihološko ostrino slovenskega sindroma ponazorjeno gledališko stvaritev.

Jože Logar

Klemen Košir, Mateja Fabjan

FINŽGARJEVA VERIGA - DRAMA ZA LETO 1919 ALI TUDI ZA LETO 2000 IN KASNEJE?

"... z Verigo si je izbral slabo stran našega ljudskega značaja... Osebe, ki jih je Finžgar postavil na oder, žive med nami ... Vsak išče le svoje pravice in najsi bi zapravljal vse, kar ima in šel z beraško palico po svetu ... Vidi se nam celo, da bi sujet bolje prijal za satirično komedijo, ki bi pravdarjem jasno in glasno klicala z odra: Taki ste, glupci ... Glejte se, pa boste videli, kako neizmerno ste smešni, ko hočete biti železni za nekaj kosov zarjavelega železa ...".

Tako je ob premieri Verige leta 1919 zapisal Anton Funtek.

Precej bolj kritičen je bil Fran Albreht, ki je videl največjo vrednost Verige v mojstrskem opazovanju kmečke psihe in v žlahtni ljudski govoric. Sicer pa pravi: "... Veriga ni drama, ampak dialogizirana novela. Dejanje zgodbe je skromno. Gotovo je, da ima ta Finžgarjeva dramatisirana zgodba za narod mnogo vzgojevalnih kali v sebi... da je idejno neoporečna, dasi prav nič nova... Človek se divi tej žlahtni zdravi ljudski govoric... Ali pa prepričuje gledalca? Bojim se, da ne".

Tako so o krstni predstavi v Narodnem gledališču v Ljubljani pisali leta 1919.

V glavnem - ne pretirano pohvalno! Res je, pisali so se še stavki kot: "... ena najboljših ljudskih iger... čudovit klen jezik... Finžgar je dramatik, ki ga ne bo upoštevala samo sodba današnjih dni ...".

In zakaj smo se mi, več kot 80 let kasneje, kljub vsemu napisanemu, odločili za ponovno predstavitev te Finžgarjeve ljudske igre?

Pozorno preberite to igro, lahko tudi večkrat - pa vam sploh ne bo jasno, kaj sta vzrok in povod za to dramo, pravzaprav že kar tragedijo. Sta to soseda? Prvi, ki je bogat, oblastniški, požrten, žaljiv in nasilen. In drugi, ki je tih, miroljuben, skromen bajtar. In kos zarjavele verige, ki si jo prilasti gruntarski nasilnež.

Borut Verovšek, Irena Leskovišek

Ne, saj sploh ni tako! Oba soseda v tej igri sta dobra. Se pravi: dobra človeka, dobra očeta, dobra gospodarja, dobra soseda, velika garača!

Kje zaboga, potem tiči tisti "catch", ki iz te idile pod Karavankami naredi dramo? In kaj ima pri tem kos zarjavele verige?

Prav nič.

Kajti za spor, ki se po vseh pravilih dramaturgije razvije v zaplet in spopad, ki lahko pripelje do prepira, sodišča, obubožanja, sovraštva ali celo zločina, ni potrebno nič drugega,

kot da sta soseda Slovenca!

Za naše soseditvo še vedno, tako kot pred 80-letji, velja: SLOVENEK SLOVENCU - SLOVENEK!

To je glavni razlog, da je danes pred vami uprizoritev te Finžgarjeve igre, ki je ogledalo, ki ga je pred 80-letji Finžgar postavil pred Slovence in ga drži pred nami še danes.

Andrej Stojan

JUBILANTA

Borut Verovšek

40 let umetniškega ustvarjanja igralca Boruta Verovška

Kar daleč so že tista 60-ta leta, ko je Borut Verovšek - kot mlad fantič - prvič nastopil pred jeseniškim občinstvom. In ob njegovi 500-ti predstavi je takratni direktor GTČ in režiser, gospod Miran Kenda, zapisal: "... pri Borutu vedno veš, da se nanj lahko zaneseš. Borut je točen, ne bo zamujal na vaje; Borut je vesten, ne bo jecljajoče iskal z očmi suflerke; Borut je bister, hitro razume, katera misel je za tekstom;

Borut je razsoden, ne bo se spuščal v prepire, kadar pred premiero narašča temperatura; raje bo pomirjal in potegnil bo s pametnimi..."

In od tiste, petstote predstave, je minilo več kot desetletje in pol. Jubilejna vloga Mejača v Finžgarjevi Verigi, je njegova 64 vloga in 868 predstava. K temu bi morali dodati še nekaj 100 drugih nastopov na proslavah, slovesnih prireditvah in drugih pomembnih dogodkih. Kljub temu bogastvu 40-letnega umetniškega ustvarjanja, se Borut Verovšek ni spremenil. To kar je takrat zapisal gospod Miran Kenda, bi lahko zapisal tudi danes. In dodal še mnogo, mnogo, kar človek izve iz pogovorov z jubilentom Borutom Verovškom o razsežnosti in globini vrednote, ki jo imenujemo gledališče. Iz njegove pripovedi in pripovedi njegovih soigralcev spoznavam Verovškov sijajno začarani krog.

Vselej je bil zahteven igralec, zahteven po vseh nepisanih pravicah pristnega igralca, zaznamovan z neugnano svarilno močjo, ves nabit z mnogoličnimi življenjskimi iskušnjami, ves zaverovan v veliko gledališko stvaritev, ki jo vedno sproti doživlja kot stvaritev prihodnosti. In ta zahtevni, po pravici zahtevni igralec, je stal štirideset let, velikokrat večer za večerom, na jeseniškem odru. Sredi dostokrat porazne zakulisne sedanjosti, pred zahtevno gmoto glavnih in nebogljenih epizodnih figur. Tako so prihajale iz zakulisne teme v svetlobo reflektorjev vse te figure snujoče igralske domišljije, te usode moške in stvarilne domišljije, zlasti epizodne usode, ki so tako živo vznemirjale vse tiste druge, navidez toliko pomembnejše glavne usode pod reflektorskim soncem gledališke nestvarnosti.

So bili vsi ti gledališki prividi res zgolj epizodne prikazni? Ne! Bili so bolj živi ljudje, zakaj spočela jih je Verovškova neugnana domišljija pravega gledališkega človeka, ki si ne da vzeti občutka, da je vse to nestvarno, nestalno, nepriznано življenje pod prižganimi reflektorji - edino stvarno, edino stalno, edino življenja vredno življenje. Vseh 40 let je bilo to srce pravega komedijanta, ki ga krize niso upehale. To Verovškovo srce je vselej čutilo, da velja prava gledališka ljubezen vsem glavnim in zlasti epizodnim prikaznim pod varljivo svetlobo odrske iluzije. Vsem -

zlasti epizodnim figuram, tem na videz tako pritlikavim neboglencem, ki jim je Talija namenila takšno usodo, da prerasejo nebogljenost pritlikavost samo takrat, kadar jim vdihne življenje nadarjen igralec, igralec z mnogolično ustvarjalno naravo pristnega obsedenca, igralec z neugnano domišljijo. Borut Verovšek iz ozkih in še tako tesnih možnosti svojih vlog izkoplje toliko živega materiala, da iz njega ustvari resnične in svojevrstne figure. Celotno slovensko gledališče ima le malo mojstrov majhnih vlog. Borut Verovšek je med njimi brez dvoma eden boljših.

S starinsko besedo: Igralec po božji volji. To pa pomeni Verovškovo zvestobo odrskim deskam tudi v prihodnosti ....

Klemen Košir

gledališke deske. Seveda imajo zraven precej zaslug tudi geni mojega očeta in tako ni moglo biti drugače, kot da sem že kot petleten 'mulc' dobil prvo čisto majčkeno vlogico v Čarobnem prstanu Jožeta Tomažiča. Bolj kot teksta samega (bilo ga je za eno celo vrstico) se spomnim krompirja, ki smo ga jedli na odru. Najbolj mi je ostalo v spominu to, da nam ga je enkrat rekviziterka pozabila soliti in je bil čisto brez okusa. Kakšna nepozornost do 'igralcev'! Toliko o moji prvi vlogi. Daljnega leta 67. Takrat so v gledališču igrali čisto drugačne pravljice. Bogate, z ogromno igralsko zasedbo, prečudovito scenografijo. Sedaj pa ... Seveda, denar... ", pripoveduje jubilant , igralec Klemen Košir.

Seveda se v pripovedi spominja nadaljevanja svoje gledališke zgodbe. Iz pravljice v pravljico, do prve večje vloge v tretjem razredu osnovne šole. S tem so povezani tudi spomini na Vero Smukavec, pa na soigralca Ivana Berlota, za katerega je šele mnogo kasneje moral spremeniti prepričanje, da je njegovo krstno ime Taubi. Imenitni so v pripovedi njegovi spomini na režiserko Stanko Geršak - teta Stanka jo imenuje, pa na Slavo Maroševičevo in režije Mirana Kende. Izredno živi so spomini na vrsto sijajnih predstav jeseniškega gledališča, na garanje, ki se je izplačalo. Tako so se vrstile sezone ena za drugo in tudi njegove vloge. Vse povrsti v komedijah, ampak Klemenu Koširju tega ni žal. Njegov spomin pomni tudi Bojana Čebulja, Petra Militareva in Alenko Bole-Vrabec, ki ga je tudi poklicno zvezala z gledališčem, v katerem Klemen

25 let umetniškega ustvarjanja Klemena Koširja

"Kdaj sem se začel ukvarjati z gledališčem? Na to vprašanje ponavadi vsak odgovori: v gledališče me je povabil ta in ta, prišel sem s prijatelji itd. Pri meni je bilo malce drugače. Jaz sem tu enostavno bil. In to po zaslugi moje matere, ki je veselo 'skakala' po odru že z menoj v trebuhu, pa sem se verjetno že takrat 'zastрупil' z opojnim vonjem gledališke šminke in z vso čarobnostjo, ki ti jo lahko ponudijo le

Košir slavi svoj 25-letni jubilej z vlogo Marka v Finžgarjevi Verigi, njegovi 35 vlogi v 608 predstavi.

Skozi vse življenje ga je spremljala tudi ljubezen do odrske tehnike. Še danes občuduje Jožeta Bediča z njegovimi fantastičnimi scenami, pa Pavlija Torkarja, ki je znal iz nič ustvariti čudovito luč. Nepopisno uživa s pravim lučnim mojstrom Mihom Šestom, za katerega je prepričan, da marsikatero poklicno gledališče nima takšnih mojstrov. Za Klemena Koširja je poseben izziv tudi scenografija. Tudi tu je uspešen mojster, morda zaradi prepričanja, da je za igralca dobro, če spozna tudi druge veje umetniškega ustvarjanja v gledališču, da lahko nadgrajuje samega sebe.

Koširjeva pripoved je hvalnica igri in gledališču. Nehote se mu vrača spomin v mladost, v tisti čas, ko se je tudi kot gledalec - dijak in študent - prerival po teaterskih balkonih, prisluškoval šumu, ki je prihajal iz dvorane ter ugibal ton in vsebino vzdušja, ki je vladalo med gledalci tam doli. In potlej tema, tišina med gledalci, zastor: prve besede in kretnje igralcev na podu poslikane in bogato razsvetljene škatlice, ki ji pravimo oder.

In pogosto je razmišljal, kako bi po tem, kadar je sam tolikokrat stal na odru, ujel čar tega trenutka v trezno in hladno besedo. Pa zaman - občutki mladega človeka, ko stoji na odru in se pred njim odpre zastor, niso ne trezni, ne hladni. Čuden nemir se loteva Koširja ob teh pripovedih, spreletava ga vročica tistih ganljivih let, ki o njej pravi Schopenhauer, ko pripoveduje o mladostnem hrepenenju po sreči: "Kadar je v mojih mladih letih potrkalo na vrata, me je prevzela radost. Kajti mislil sem, zdaj pride tisto ..."

Stendhal imenuje vsebino tega pričakovanja z določeno besedo: lepota je samo obljuba sreče.

In temu neugnanemu komedijantu, jubilanu Klemenu Koširju je lepota odrskih desk dajala srečo.

Takole zaključuje: "Teh 25 let je bilo res lepih, čudovitih. Kljub odrekanju (marsikateri žur sem moral izpustiti zaradi vaj in predstav, pa tudi kakšen hokej) mi tudi za minutko, ki sem jo preživel na tem odru ni žal. In upam, da bom lahko še dolgo stal v soju odrskih luči, meni tako ljubelega Gledališča Toneta Čufarja na Jesenicah!"...

In če potegnem črto pod jubilejnimi razmišljanji - v seštevku moram dopolniti Stendhala in tak seštevček velja za vse igralke in igralce jeseniškega gledališča, še posebej za letošnje jubilate...

Lepota življenja na odrskih deskah je obljuba sreče, utehe neizpolnjenim željam, občutja, da živimo bolj sproščeno, kakor v tegobni vsakdanjosti - tega smo si igralci želeli v mladosti, ki smo jo doživljali. Ta težnja je bila v nas, ko smo prvič segli po knjigi, ko smo stopili na slikarsko razstavo, ko smo sedli v koncertno dvorano, ali samo pod bleščeče reflektorje cirkuške maneže. Slutili smo, da mora biti pravo življenje - tisto, ki smo si ga želeli - vse kaj drugega, kakor to, ki smo ga živeli. Vselej, kadar smo razmišljali o daljnih in velikih stvareh, smo se sprva zatekali k sanjam. Od sanj do gledališke umetnosti je bil vselej samo korak. Kajti kod teče življenje tako neovirano in sproščeno, kakor v sanjah in na odru? Kje vidimo minulost in prihodnost tako jasno, da je ne mori teža vsakdanjih ur? Kje gospodari življenje drugače, ne malenkostno, rajši velikodušno, naglo in vendar vselej pravično? Ni dvoma, tako smo si rekli, da samo na odrskih deskah v svetu gledališke umetnosti. Kdo pa bi si upal v resničnem življenju živeti usode gledaliških junakov?

Tako smo mislili tisti čas, zakaj vsakdanjost je bila in je takšna, da nam razodeva znova in znova kako smo majhni in nebogljani, sužnji nedorastlosti in slabosti. Šele polagoma smo se navajali preudarnosti in smo izgubljali vero v iluzijo. Na tihem pa smo le pričakovali od lastnega igralskega ustvarjanja, da nas in gledalce potolaži v zameno za izgubljene sanje, da nas očara z drugačnim prividom življenja.

In kaj smo iskali, ko smo se zavedeli trde vsakdanjosti?

Šlo je za občutje, da nismo zmerom majhni in vsakdanji ljudje in da smo vsaj v odrski domišljiji sposobni velikega življenja. Tako nam ni več toliko do nekdanje utehe, do tistega, čemur smo rekli sreča.

Gre za nekaj drugega - gre za igrilstvo. Ta božanska umetnost naj bi nam pomagala, da se znebimo nevšečnih doživetij, da svobodno zadihamo, da se zavemo življenjskih moči.

Marsikaj tega je v etosu pravega igralca. Čudež življenja, ta veliki čudež z vsemi viški in prepadi hrani našo igralsko domišljijo s takšnim romantičnim zanosom, da nikoli ne klone pred malopotezno in poniglavo zadrego kulturne dejavnosti, ki se v kriznih situacijah maloda nikoli ne more znebiti podedovanega provincializma. Posebej povedani zanos velja za jubilate.

In kakor smo čestitali ob prejšnji premieri prvim trem letošnjim jubilentom - veljajo tudi nepogrešljivima žlahtnima komedijantoma - Borutu Verovšku in Klemenu Koširju iskrene, res iskrene čestitke ob njihovih jubilejih. Njunjo igralsko sporočilo naj še dolga leta žlahtni rodove, ki bodo prihajali v ljubi Čufarjev Talijin hram na Jesenicah.

Jože Logar

Brigita Horvat, Lojze Ropret

IZ SCENOGRAFSKE IN KOSTUMOGRAFSKE SKICIRKE

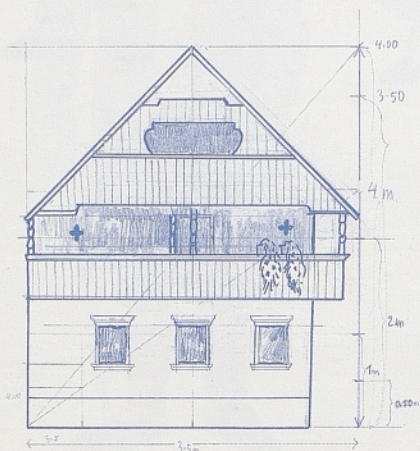
akad.slikarke
MELITE VOVK, za
jeseniško uprizoritev
Verige...

Režiser Andrej Stojan

Nekaj posebnega je in izjemnega, da si lahko sodobnik in celo sopotnik izjemnih ljudi. Počasčen, če kdo od njih zaide tudi v naše gledališče in mu nameni svoje delo. Prav gotovo je tak izjemen človek akad.slikarka Melita Vovk. Scenografijo in kostumografijo je oblikovala za jeseniško predstavo Finžgarjeve Verige. Njeno delo, ki si ga lahko ogle-

date na odru, medtem ko se odvija predstava, je sad bogatega, res bogatega življenja in likovnega ustvarjanja Melite Vovk. Prva leta, oziroma desetletje je namenila ilustratorstvu, bila sijajna ilustratorka vse svoje življenje, celo ko je živela nekaj časa na Holandskem, je prav tako ilustrirala. In slikala ter razstavljala, saj je pripadala Grupi 53. Za svoje ilustratorsko delo so ji podeljevali nagrade, med njimi gorenjsko Prešernovo nagrado, dvakrat Levstikovo nagrado, pa tudi eno najvišjih nagrad: Mlado pokolenje - za mladinsko književnost, ki so jo podeljevali v Beogradu. Za scenografijo in kostumografijo, oziroma za celostno oblikovanje predstave, je skupaj z Miletom Korunom in Urošom Vagajo prejela Nagrado Sterijinega pozorja, za znano uprizoritev ljubljanske Drame - Pohujšanje v dolini Šentflorjanski.

Že kot mlada slikarka - leta 1952 je diplomirala na ALU pri prof.Maksimu Sedeju, kasneje v grafični specialki začela pri

prof.Božidarju Jakcu in končala pri prof.Riku Debenjaku - se je začela ukvarjati s scenografijo in kostumografijo tam v 50-ih letih. S svojimi scenografijami in kostumografijami je pomembno zaznamovala uprizoritve v slovenskih gledališčih - celjskem, v Drami, MGL, Mladinskem gledališču, Stalnem Slovenskem gledališču v Trstu, pa v Mariborskem gledališču. Izdelovala je lutke za slovenska lutkovna gledališča in za to svoje ustvarjanje prejela nagrado v Bugojnu. Saj je ustvarjala tudi za Sarajevsko gledališče. Danes živi in ustvarja na Bledu. Rada ima teater in kot pravi, se sijajno počuti med gledališkimi ljudmi. Posebej rada pa ima jeseniški gledališki ansambel, ki je zanj tudi ena od poti iz samote in zato tudi rada kaj naredi za njegove uprizoritve. Tako kot zdaj za Verigo in vredno je, da si ogledamo nekaj njenih skic za to uprizoritev...

ALENA dekla
pri Ankarviti
Jasna Dymnar

ŠAKELJ
ZA
PLETEV

BRNOLEC
1901 Škerlj

JANEZ,
MEJACEV SIN,
Lojze Ropret

Pliščev
42
40-50
vaya 42

MICKA,
Markova hči
Brižita Horvat

Pliščev 43
sreca 48
XXL
112/60

PRIMOŽ
Jože Sodja

GLEDALIŠKI DOGODKI

Med obema premierama je bilo v Gledališču Toneta Čufarja ali izhajalo iz njega, nekaj pomembnih dogodkov:

- od 14. do 18. novembra letos so potekali tradicionalni Čufarjevi dnevi, trinajsti po vrsti. Uprizoritve so pokazale najvišje dosežke slovenskega ljubiteljskega gledališkega ustvarjanja. Tako so na matičnem odru GTČ, pa na Dovjem in na Breznici nastopile ljubiteljske igralske skupine, ki jih je izbral republiški selektor Miha Trefalt. Navdušenje so počele uprizoritve Šentjakobskega in Loškega gledališča, kulturnih društev iz Kr.Gore in Štandreža pri Gorici, Dramatičnega društva iz Idrije ter tri uprizoritve Gledališča Toneta Čufarja na Jesenicah. Tudi lutkovni dan je bil izpolnjen s tremi predstavami, sodelovali so tudi gostje iz Italije in zamejske Koroške. Razprava za tematsko Okroglo mizo pa je dala vrsto bogatih misli za oblikovanje novega koncepta Čufarjevih dni. Zelo pomembni in odmevni sta bili tudi otvoritvena beseda izrednega člana SAZU prof.dr.Matjaža Kmecla in zaključna beseda Čufarjevih dni župana Občine Jesenice, gospoda Borisa Breganta.

- Precejšen del igralk in igralcev in tehnike Gledališča Toneta Čufarja, je sodeloval na proslavi ob 200-letnici Prešernovega rojstva v Vrbi, ki je bila 3. decembra letos. Kar nič niso zaostajali za poklicnimi kolegi - delež naših igralcev je bil opažen in ga je javnost zabeležila.

- Igralke in igralci jeseniškega gledališča so žlahtnost svoje igre ponesli tudi na druge odre v Sloveniji. Od začetka septembra pa do danes, so gostovali z Županovo Micko v Vuzenici in Šmartnem pri Litiji. Princesko na zrnju graha so odigrali v Boštanju in tri predstave v Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici. Makalonco so odigrali in odplesali v gledališčih v Celju - tri predstave - dve predstavi v Novi Gorici in dve v Slovenski Bistrici. V Kranju pa je v Prešernovem gledališču obilo navdušenja požela igralska zasedba "Opalo ima vsakdo rad".

Franček Žnidaršič, Brigita Horvat

Igor Škrlič, Boštjan Smukavec, Henrik Lužnik

ZAHVALJUJEMO SE ....

Zelo smo veseli, ker naše težave naletijo na prijazne odmeve in se najdejo dobrotniki, ki nam priskočijo na pomoč.

GORENJSKA OBLAČILA so med našimi stalnimi mecenami in tudi v času med obema premierama so nam priskočila na pomoč. Zanje se iskreno zahvaljujemo.

Če hočemo, da ima vsakokratna premiera tisto pomembno mesto, ki ji gre, tega ne bi mogli brez pomoči gledališču naklonjenih ljudi. Zato se zahvaljujemo generalnemu pokrovitelju - TEKSTIL-u iz Ljubljane - za pomoč in sodelovanje Restavraciji in pivnici KAZINA z Jesenic in sopokroviteljema PROVIN-u iz Ljubljane in VIPI-ju z Brezij.

PROVIN
vrhunska
vina

VIPI

TEKSTIL

**Blagovna znamka
lastnih proizvodov**

Still

TEKSTIL

TEKSTIL d.d.
Letališka 34

1000 LJUBLJANA
tel. + 386 61 18 66 100
fax + 386 61 18 66 162

Gledališki list **VERIGA**

Izdajatelj: **Gledališče Toneta Čufarja Jesenice**

Za izdajatelja: **Direktor Jože Logar**

Urednik: **Rado Mužan**

Oblikovanje: **Design Damjan Blejska Dobrava**

Fotograf predstave: **Foto Claudia**

Tisk: **Tiskarna Radovjica**

Po členu 26. Zakona o DDV spada publikacija med proizvode, oproščene davka od prometa proizvodov.